

DN Debatt

DN Debatt. "Nu kan lokalt miljöarbete ge stora effekter även globalt"

Privatpersoner kan åstadkomma en stor klimatnytta genom att öka den förnybara elproduktionen, via solceller på taket eller medlemskap i vindkraftskooperativ. Samtidigt kan hushållen bidra till minskade utsläpp genom att "släcka lampan" och på andra sätt hushålla med sin elanvändning, skriver artikelförfattarna. Foto: Maja Suslin/TT

Publicerad 2018-02-02

DN DEBATT 3/2. EU:s beslut om en reformerad utsläppshandel kommer att få stora konsekvenser. Plötsligt kommer miljöåtgärder lokalt att spela stor roll för att snabbt minska de globala koldioxidutsläppen. Genom en ny mekanism som annullerar utsläppsrätter kan staten, företag, kommuner och hushåll nu bli klimathjältar, skriver Lars Zetterberg och Svante Axelsson.

Skriv ut Rätta artikel Spara artikel

Senaste i ämnet Klimatet

IGÅR

"Överenskommelsen om utsläppsrätter är ett stort bakslag"

2018-02-06

Första nationella isdygnet på två år

2018-02-06

Därför kan flygskammen förändra flygnormen

Aldrig förr har ett så viktigt klimatbeslut fått en så liten uppmärksamhet. Plötsligt kan 750 stora utsläppare i Sverige göra en direkt klimatnytta, flygskatten och den svenska elexporten kan bidra till att snabbt reducera de globala koldioxidutsläppen, kommuner kan ta sitt klimatansvar och ge klartecken till nya vindkraftsprojekt, medan hushåll som exempelvis sätter upp solceller på taket eller blir delägare i vindkraftskooperativ blir våra klimathjältar. Allt detta beror på att EU nyligen kom överens om att ändra utformningen av sitt system för utsläppshandel.

Inom EU betraktas utsläppshandeln som en hörnsten i EU:s klimatpolitik och det viktigaste styrmedlet för att uppnå unionens klimatmål. Problemet är att det finns ett enormt överskott av utsläppsrätter – cirka 2,6 miljarder utsläppsrätter, vilket motsvarar lika många ton koldioxid. Överskottet har pressat ned priset på utsläppsrätter till en mycket låg nivå och utsläppshandeln har därmed inte skapat incitament för att satsa på ny teknik som minskar utsläppen och gör att vi kan uppnå Parismålet.

Vissa medlemsstater har därför infört kompletterande åtgärder för att minska utsläppen också inom områden som ingår i den "handlande sektorn". Detta har kritiserats av två olika skäl: Eftersom det totala utsläppsutrymmet, och därmed antalet utsläppsrätter i handelssystemet varit förutbestämt, kan extra utsläppsminskningar i ett land leda till att utsläppen ökar någon annanstans i EU. Detta kallas ibland för "vattensängseffekten". Det blir som att sjunka ner på ena sidan av en vattensäng – då höjs ytan på andra sidan. Dessutom kan extra åtgärder öka överskottet av utsläppsrätter, vilket driver ner priset ytterligare och gör det ännu mindre lönsamt att genomföra åtgärder.

Som en kanske oväntad effekt blir det meningslöst för hushåll och företag att försöka "klimatkompensera" sina utsläpp genom att köpa EU:s utsläppsrätter och annullera dem. Dessa kommer ju ändå att annulleras.

Efter mer än två års förhandlingar lyckades EU-kommissionen, EU-parlamentet och Ministerrådet [nyligen komma överens](#) om hur utsläppshandeln ska reformeras. **Det kommer att ske en snabbare årlig minskning (2,2 procent om året) av tilldelningen av utsläppsrätter, vilket betyder att utsläppstaket sänks i en snabbare takt.**

Samtidigt förändras utsläppshandeln i grunden, då **det införs en mekanism som automatiskt annullerar utsläppsrätter. En del av överskottet (24 procent) läggs varje år i en bank för utsläppsrätter, kallad marknadsstabiliseringsreserven. Denna reserv får maximalt innehålla så många utsläppsrätter som auktionerades ut året innan. Resten annulleras.**

Uppskattningar från analysinstitutet ICIS visar att mer än 2 miljarder ton utsläppsrätter kommer att annulleras år 2023. Eftersom man tar bort en stor del av överskottet kommer, enligt ICIS, priset att för att släppa ut ett ton koldioxid att öka från dagens 8 euro till över 30 euro år 2023.

Med den automatiska annulleringen upphör systemet att vara ett klassiskt "Cap and trade"-system med ett fixt utsläppstak. Plötsligt kommer extra åtgärder på nationell och lokal nivå att spela roll. Dynamiken blir följande: Om Sverige och andra EU-stater inför en extra åtgärd som minskar utsläppen så skapas ett överskott av utsläppsrätter. När EU:s totala överskott överstiger maxnivån annulleras utsläppsrätter ner till maxnivån. Eftersom det nuvarande överskottet redan ligger klart över maxnivån kommer en extra minskning av 1 000 ton koldioxid i Sverige, i alla fall under de närmaste åren, att leda till en annullering av utsläppsrätter motsvarande 1 000 ton koldioxid.

Detta får stora konsekvenser på alla nivåer. Listan skulle kunna göras mycket lång, men nedan ges några exempel.

1 De stora utsläpparna. I Sverige ingår cirka 750 industri- och energianläggningar i handelssystemet. Dessa står för cirka 37 procent av de totala svenska utsläppen. År 2016 fick de sig tilldelat 24,3 miljoner utsläppsrätter och de släppte ut 19,7 miljoner ton. De svenska anläggningarna reducerade därmed utsläppen (jämfört med tilldelningen) med 4,6 miljoner ton, nästan tio procent av Sveriges samlade utsläpp. Detta blir nu en ren klimatvinst.

Det ökande priset på utsläppsrätter kan göra det mer lönsamt för industrin och energiföretagen att genomföra utsläppsminskande investeringar. Samtidigt bör regeringen se över möjligheterna att införa kompletterande investeringsstöd och andra styrmedel inom den handlande sektorn.

2 Flygresorna. Regeringens skatt på flygresor inom Sverige och EU har kritiserats av exempelvis Konjunkturinstitutet, med argumentet att "En flygskatt på dessa flygningar påverkar /.../ inte systemets koldioxidutsläpp". Men med de nya reglerna i handelssystemet blir det en direkt klimatnytta om man väljer att åka tåg eller buss i stället för att flyga. Likaså minskar EU:s samlade utsläpp om flygbolagen i Sverige blandar in förnybara bränslen.

3 Elexporten. Sverige hade förra året en nettoexport av 19 TWh el. Denna export tränger bland annat undan el från kolkraftverk i vissa av våra grannländer. Elexporten får nu en omedelbar och omfattande klimateffekt. Regeringen bör ge Energimyndigheten och Naturvårdsverket i uppdrag att fortlöpande beräkna elexportens klimatnytta, samt ha fokus på att både elektrifiera den svenska fordonsflottan och delar av den energiintensiva industrin och att öka elexporten.

4 Kommunerna. Kommunerna kan byta från fossila till förnybara bränslen i fjärrvärmn och ställa krav på utsläppsreduktioner vid byggnation av nya bostäder och infrastruktur. Allt detta ger numera en stor klimateffekt. Dessutom bör kommunerna underlätta för vindkraftsutbyggnaden eftersom den ökade elproduktionen minskar klimatutsläppen.

5 Hushållen. Privatpersoner kan åstadkomma en stor klimatnytta, inte bara genom att minska sina utsläpp från transporter (som ligger utanför handelssystemet) utan också genom att öka den förnybara elproduktionen, via solceller på taket eller medlemskap i vindkraftskooperativ. Samtidigt kan hushållen bidra till minskade utsläpp genom att "släcka lampan" och på andra sätt hushålla med sin elanvändning.

Som en kanske oväntad effekt blir det meningslöst för hushåll och företag att försöka "klimatkompensera" sina utsläpp genom att köpa EU:s utsläppsrätter och annullera dem. Dessa kommer ju ändå att annulleras.

EU:s förändring av handelssystemet bör ses som en stor framgång för Sverige, som varit pådrivande i förhandlingarna. Efter många år av låga priser såg det ut som att systemet hade kört i diket. Men nu räddas det i sista stund. Därmed blir EU:s handelssystem att räkna med, och detta underlättar för alla svenska aktörer att minska sin klimatpåverkan.

DN Debatt. 3 februari 2018

Debattartikel

Svante Axelsson, nationell samordnare för Fossilfritt Sverige och Lars Zetterberg, klimatexpert, IVL Svenska Miljöinstitutet:
"Nu kan lokalt miljöarbete ge stora effekter även globalt"

Repliker

Magnus Nilsson, miljökonsult:
"Automatisk annullering urholkar EU:s klimatpolitik"

John Hassler, professor i nationalekonomi vid IIES, Stockholms universitet:
"Överenskommelsen om utsläppsrätter är ett stort bakslag"

Läs fler artiklar på **DN Debatt.**

Ämnen i den här artikeln:

KLIMATET	Följ
KLIMATPOLITIK	Följ

Detta är en opinionstext i Dagens Nyheter. Skribenten svarar för åsikter i artikeln.

Svante Axelsson, nationell samordnare för Fossilfritt Sverige

Lars Zetterberg, klimatexpert, IVL Svenska Miljöinstitutet

Kommentera artikeln

I samarbete med tjänsten Ifrågasätt erbjuder DN nu möjligheten att kommentera artiklar på Ledare, DN Debatt, Kultur, Insidan och Sthlm. Kanske kan du bidra med andra synvinklar och fakta? Håll dig till ämnet och håll en god ton. Visa respekt för andra skribenter och berörda personer i artikeln. Vi tar bort inlägg som vi bedömer är olämpliga.

IFRÅGASÄTT

Logga in/Skapa konto

Skriv din kommentar...

0/3000

Lägg till referens

Kommentera

Kent Berg - Järfälla - för 6 dagar sedan

Anmäl

Med andra ord finns det nu ett system för att Sverige ska ösa ut pengar för att uppnå extremt marginella effekter. Syftet med artikeln är nog inte så mycket att minska de globala CO2-utsläppen utan skapa en ny maktroll för Naturskyddsföreningens tidi ... (visa mer)

Svara

Reagera

2

Scrutinize - Alias - för 6 dagar sedan

Anmäl

Varför ser man så sällan inlägg med globalt perspektiv när det

gäller klimatfrågan? Förändringar sedan Kyoto eller Parismötet t ex. Det verkar som alla dessa miljöprofeter hukar under totalbilden. Globala data över förbrukningen av fossila bränslen v ... ([visa mer](#))

Svara Reagera

Håkan Dahlberg - Åkersberga - för 5 dagar sedan Anmäl

Eftersom koldioxidhalten i Jordens atmosfär inte märkbart påverkar planetens medeltemperatur så är hela klimatfrågan en ickefråga och klimatpolitiken bör läggas ner, snarast.

Svara Reagera 1

Claes Persson - Stockholm - för 6 dagar sedan Anmäl

Världen använder 86 % fossila bränslen som omvandlas till energi. Denna volym ökar varje år. Det finns därmed ingen förnybar eller fossilfri energi. Att bygga och skrota vindkraftverk, solpaneler, vattenkraftverk m fl kostar enorma mängder billig fo ... ([visa mer](#))

Svara Reagera 1

Pragmatiker - Alias - för 6 dagar sedan Anmäl

Skulle det Claes Persson sanning vara korrekt, vilket den inte är, måste vi öka våra ansträngningar. Det tar decennier, om inte århundraden, att vända den här fossilfyllda tankern, men vi kan svänga lite mer varje dag. För våra barnbarns skull.
(Clas ... ([visa mer](#)))

Svara Reagera 2

Pragmatiker - Alias - för 6 dagar sedan Anmäl

Här har ni en rimligare sida att läsa:
<http://www.parholmgren.se/>

Svara Reagera 1

Claes Persson - Stockholm - för 6 dagar sedan Anmäl

"Pragmatiker", kan inte hänvisa till en enda "osanning" i mina skrivelser.
Om du har läst vad jag skrivit så framgår det att ber jag om, och efterlyser felaktigheter i mina skrivelser och hänvisningar.
Du har tydligen inte lyckats hitta ett enda fe ... ([visa mer](#))

Svara Reagera 1

Claes Persson - Stockholm - för 6 dagar sedan Anmäl

Oavsett vilken "inställning" man har, om man är "klimataktivist" eller "klimatförnekare", tycker nog nästan alla människor att det är mycket bättre om vi upphör att förbränna fossila bränslen som släpper ut 40 miljarder ton koldioxid och andra klima ... ([visa mer](#))

Svara Reagera

Håkan Dahlberg - Åkersberga - för 5 dagar sedan Anmäl

Mer koldioxid i Jordens atmosfär gynnar tillväxten på åkrarna och minskar ökenarealerna. Alltså bra för att motverka matbrist när världens befolkning ökar. Däremot påverkar atmosfärens koldioxidhalt inte planeten Jordens medeltemperatur märkbart. Den ... ([visa mer](#))

Svara Reagera 1

Claes Persson - Stockholm - för 5 dagar sedan Anmäl

Oavsett vilken "inställning" man har, om man är "klimataktivist" eller "klimatförnekare", tycker nog nästan alla människor att det är mycket bättre om vi upphör att förbränna fossila bränslen som släpper ut 40 miljarder ton koldioxid och andra klima ... ([visa mer](#))

Svara Reagera

Johan Montelius - Bromma - för 5 dagar sedan Anmäl

"ppm-halten CO2 har bevisligen ökat sedan 2013 snabbare än någonsin i historien."

Och hur skulle du vilja bevisa det. Vi har kontinuerliga mätningar från 50-talet. Om du skall gå längre tillbaks får du titta på en varierande skara mätningar under 19 ... ([visa mer](#))

Svara Reagera 1

Claes Persson - Stockholm - för 5 dagar sedan Anmäl

Herre gud, petimäter!
Vi talar givetvis om "modern" tid, hur orkar du?

Svara Reagera

Johan Montelius - Bromma - för 4 dagar sedan Anmäl

Så med "än någonsin i historien" menar du sedan 1958?

Med det resonemang skulle man kunna bevisa det mesta.

Svara Reagera 1

Claes Persson - Stockholm - för 4 dagar sedan Anmäl

Manua Loa har mätt den exakta CO₂-haltens utvecklingen sedan 1956, men det finns gott om tidigare mätningar, se t ex <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Miljo/Utslapp-i-Sverige/Koldioxid-historisk-utveckling/>
Självklart, dess tidigare mätning dess stör ... ([visa mer](#))

Svara Reagera

Håkan Dahlberg - Åkersberga - för 4 dagar sedan Anmäl

1823 och 1942 hade vi högre eller lika höga CO₂-halter i atmosfären som nu:
<http://www.biokurs.de/graphs/>

Svara Reagera

Claes Persson - Stockholm - för 4 dagar sedan Anmäl

Oj då, glömde jag nämna dessa två, för mänskligheten speciella och dramatiska händelser.
(Eftersom ppmhalten var extremt hög endast några minuter hann dock ppmhalten inte påverka klimatet, endast de människor som befann sig i närheten av ppmhalten.) ... ([visa mer](#))

Svara Reagera

Johan Montelius - Bromma - för 4 dagar sedan Anmäl

Jag försöker inte bevisa någonting, jag undrar om du har någon grund för dina påståenden. Men ditt "än någonsin i historien" menar du alltså sedan 1956.

Du hänvisar sedan till en sida där man kan läsa:

"Historiska uppskattningar av koldioxidutsläpp ... ([visa mer](#))"

Svara Reagera

Johan Montelius - Bromma - för 4 dagar sedan Anmäl

"- i modern tid"

Vad menas egentligen med "i modern tid"? Hittade denna målande beskrivning av hur begreppet idag används till att mena egentligen vad som helst.

<http://www.bl.se/ledare/vad-ar-egentligen-modern-tid/>

Svara Reagera

Claes Persson - Stockholm - för 4 dagar sedan Anmäl

Det är bra att du har börjat fundera.
Om du vill, kan vi som modern tid använda oss av Mauna Loas tillkomst 1956.
Mauna Loas mätvärden stiger i stort sett linjärt sedan 1956 (man kan ju om man vill anta att det hållit på så ett tag även innan Maun ... ([visa mer](#))

Svara Reagera

Håkan Dahlberg - Åkersberga - för 4 dagar sedan Anmäl

Ja visst har jag hittat diagrammen på internet, för ca 15 år sedan. Det finns mätresultat över 550 ppm också att "hitta". Men eftersom den enda "växthusgasen" som påverkar Jordens klimat är vattenånga så kan du glömma alla CO₂-mätningar.

Svara Reagera

Johan Montelius - Bromma - för 6 dagar sedan Anmäl

Handeln men utsläppsrätter kan liknas vid en åkattraktion på Gröna Lund - det går runt, runt, kostar en slant, några håvar in pengarna ... och det har ingenting med vare sig klimatet eller miljön att göra. En rolig karusell för politiker som så gärna ... ([visa mer](#))

Svara Reagera 2

Kent Berg - Järfälla - för 6 dagar sedan Anmäl

IVL är ett konsultbolag som med nöd och näppe går runt. De har kämpat med hög svansföring i ett par årtionden och klimatkonsulting är väl sista halmstråt.

Svara Reagera

Lars Kamél - Hudiksvall - för 6 dagar sedan Anmäl

Enda effekten av utsläppsminskningar i EU är att produktionen, och därmed också utsläppen, flyttar någon annanstans. Kanske blir det till och med mer utsläpp för samma produktion, på grund av mindre effektiv teknik?
Resten av världen, utanför EU, bry ... ([visa mer](#))

Svara Reagera 3

Jan M - Alias - för 6 dagar sedan Anmäl

Enda problemet med EU:s utsläppsrätter är att de inte har något med miljön att göra; det handlar om att omfördela välstånd. Det som kommer att ske är att rika länder som Sverige kommer att omfördela sitt välstånd till utvecklingsländer för "miljöns s ... ([visa mer](#))

Svara Reagera 3

Pragmatiker - Alias - för 6 dagar sedan Anmäl

Sverige är på väg att bli ett föregångsland även om många gupp på vägen ännu inte är reparerade. Och som föregångsland kan vi sälja teknik och lösningar till andra länder. Pengar till oss och en bättre miljö till hela världen.

Svara Reagera 4

Kent Berg - Järfälla - för 6 dagar sedan Anmäl

Vad då för teknik? Det där är bara tomt prat. Vi har ingen som helst unik teknik för klimatpåverkan. Det finns några viktiga anledningar varför våra CO₂-utsläpp är låga:
1) massor med CO₂-genererande produktion har flyttat till andra länder, dvs vi ha ... ([visa mer](#))

Svara Reagera 1

Scrutinize - Alias - för 7 dagar sedan Granskad

"Plötsligt kan 750 stora utsläppare i Sverige göra en direkt klimatnytta, flygskatten och den svenska elexporten kan bidra till att snabbt reducera de globala koldioxidutsläppen, kommuner kan ta sitt klimatansvar och ge klartecken till nya vindkrafts ... ([visa mer](#))

Svara Reagera

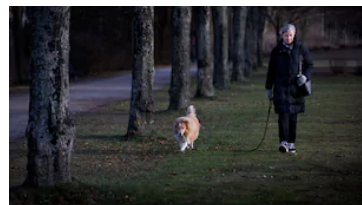
Andra läser.

Martin Gelin: Kaos är det nya normala i Washington

Kristina Axén Olin: Vi riskerar att få politiker som vi inte vill ha

Hon har levt 16 år i Sverige utan uppehållstillstånd

